

DOĞU TÜRKİSTAN GÖÇMENLER CEMİYETİ

HABERLER BÜLTENİ

Babiali Caddesi No 19-7 , Cagaloglu. İstanbul

Sayı:3

Ocak, 1965

Karşılıklı Rus - Çin Propagandaları

.....

Kruşçef'in Son Çıkışı

Sovyet Başbakanı Kruşçef iktidarda iken, 16 Eylülde Moskova yı ziyaret eden Japon Parlamento Heyetiyle yaptığı bir görüşme esnasında Çinlilerin hudut iddialarını tankit etmiş ve Mao Tse-Tungu savaşı fikirler yaymakla suçlandırmıştır. Kruşçef azcümle şöyle demiştir: "Ben Çarlığı savunmak istemem. Çarlar ve Çin imparatorları aynı tiptandı. Fakat Çin imparatorları İç Moğolistan'ı, Mançurya'yı, Tibeti ve Sinkiang'ı istila etmişlerdir. Sinkiang (Doğu Türkistan) ise Çin değildir. Çinliler tarihtenberi Sinkiang'da yaşap gelmiş halktan mıdır? Sinkiang'ın esas ahalişi milliyet, dil ve başka hususiyetleri ile Çinlilerden baş başa bir kavimdir. Uygurlar, Kazaklar ve başka halklar Sinkiang'ın esas halkıdır. Çin imparatorları onları istila etti ve istiklalından mahrum ettiler."

Sovyet Başbakanı bu sözleri söylemekle Doğu Türkistan halkının ırkan ve lisanen Çinlilerle hiç bir ilişiği olmayan bir kavim olduğunu ve toprağının da Çinliler tarafından istila edilmiş ve hatta istiklalından mahrum bırakılmış bir toprak olduğunu itiraf etmiş ve Doğu Türkistanlıların Çine karşı istiklal davasını haklı bulmuş oldu.

Çeşitli kaynaklardan aldığımız haberlere göre, 1963 senesi Nisan ayından itibaren Taşkent Radyosu her gün Doğu Türkistana hitaben otuzer dakikalık iki defa Uygurca yayın yayınlamakta ve Doğu Türkistan halkına yapılmakta olan Çin mezalımından bahsetmekte. Bundan başka Alma Ata ve Furunza radyoları da haftenin muayyen günlerinde Doğu Türkistan için Uygurca neşriyat yapmaktadır. Kazagistanda kurular "Doğu Türkistan Milli Komitesi" de son zamanlarda faaliyetini genişletmiştir. Bu komitede Doğu Türkistandan iltica eden General Zumnun Taif (1944 de İli'de kurulan müstakil Doğu Türkistan Cumhuriyetinin 4 komutanından biri), Ziya Semedi (Doğu Türkistan edip ve gazeteciler cemiyeti başkanı), Dr. Nimet İnamcan, Mergup Tatar (Doğu Türkistan 5nci kol ordu kumutanı), Gani Batur ve Fatih (1944 de İli ihtilalını yapan kahramanlar) ve diğer bir çok münevverler bulunmaktadır.

Pekin'in mukabelesi

Öte taraftan Pekin de buna karşı tedbir almış; halkın Ruslara kaymasını ve ayaklanmasını önlemek için halk üzerindeki baskıyı bir az gevşetmiş, tevzi edilmekte olan erzak miktarını çoğaltmış ve Doğu Türkistanın bütün vilayet ve kazalarından delegeler çağırıp Ürümçi de 9ncü halk Kurultayı adında bir kurultay tertip etmişler. Pekin hükümeti kurultayda delegelere Çin hükümetinden gördükleri iyiliklerden sitayişle ve Ruslardan gördükleri kötülüklerden nefretle bahsettirmiş. Doğu Türkistan hükümetinin kukla başkanı Seyfiddin Azizi bu kurultayda okuduğu raporda şöyle demiş: "Kruşçef 1962 senesi tahrip ve kışkırtma yoluyla bu ülkede İli ihtilalına sebep oldu. Kaçanlardan istifade ederek Rus basınında ve radyolarında Çine karşı geniş propagandaya gerişti. Fakat Sinkiang halkı çok hassasiyetle davranıp onların kötü emellerine alet olmadı. Sinkiang'a uzatılan el kesilecektir. Eğer Kruşçef memleketimizi istilaya kalkışacak olursa Sinkiang halkı tarafından geri puskürtülecektir." (Ürümçi radyosu 1 Ekim 1964).

Pekin radyosu o günlerdeki bir yayınında Doğu Türkistana sizma teşebbüsünde bulunmaması için Sovyetler Birliğine karşı dolambaşlı bir ikazda bulunmuştur.

Hudud Ötesi Gelişmeler

Formoza ve Hong Kong basınında United Press Ajansına atfen verilen 1964 Temmuz tarihli haberlerin özeti şudur: Komünist Çin, Doğu Türkistandan Sovyet toprağına iltica eden Türk kabilelerinin arasına eğitim görmüş Çin ajanlarını sokmayı başarmıştır. Bu ajanlar, Sovyet hakimiyeti altındaki gayri Rus milletlerin Ruslara karşı olan an'anevi kinlerini alevlendirecek broşör ve kitapları Sovyet toprağına götürüp gizlice dağıtmışlar ve diğer yollarla propaganda faaliyetinde bulunmuşlardır.

United Press'e göre, Rusların aldıkları karşı tedbirler şundan ibarettir: Sovyet sınır karakolları çoğaltılmış ve takviye edilmiştir. Doğu Türkistandan Sovyet toprağına geçen mültecilerin propaganda broşörü taşıyıp taşımadıkları ve hüviyetlerinin sahta olup olmadığı çok sıkı şekilde kontrol edilmeye başlanmıştır.

"Kazakistanski Pravda" gazetesinin verdiği habere bakılırsa, çok sayıda Çin ajanı yakalanmış ve zararsız hale getirilmiştir. Gazetenin yazdığına göre, bu yakalama olayı sınır muhafiz birlikleriyle sivil halkın işbirliği sayesinde mümkün olmuştur.

Askeri Hazırlıklar

Batı Berlin'deki Uluslararası Basın Servisi tarafından verilen haberlere göre, Doğu Türkistan ile Kazakistan arasındaki hudud kısmında yer alan Sovyet-Çin mücadelesi bir kibrit kutusu mahiyetini almış bulunmaktadır. ve bunun parlaması her dakika için ihtimal dahilindedir. 1500 mil uzunluğundaki bu hudud kısmının hassas noktalarına dağılmak suretiyle mevzilenmiş olan 250,000 kişilik Çin ordusu ve 10 Rus tümeni savaşa hazır vaziyette bulunmaktadır.

Bu durum, öte yandan, Doğu Türkistan Türklerini Pekin işgaline karşı ayaklanmaya bile teşvik edebilir. Habere göre, Sovyetler, Doğu Türkistanlı mültecilerden müteşekkil bir silahlı kuvvet hazırlamaya başlamışlardır. "Doğu Türkistanı Kurtarma Kolordusu" adını taşıyan bu birlik, General Zunnun Taif'in kumandası altındadır ve askeri ve siyasi eğitim görmektedir.

Kızıl Çin ise aşağıdaki tedbirlere başvurmuştur: Doğu Türkistan ahalisinden 1000 dan fazla ileri gelen şahsiyet tevkif edilmiştir. hudud boyunca 25 mil genişliğinde bir arazi parçası ahalden boşaltılarak bir yasak bölge meydana getirilmiştir. ve Çin birlikleri hazır durumuna sokulmuştur.

Sovyet Toprağına İlticalar

Formoza basını tarafından Batı Berlin Basın Servisinin beyanına atfen verilen bilgiye bakılırsa, Doğu Türkistandan Sovyet toprağına iltica edenlerin sayısı 1964 Temmuzunda 100,000 in üstüne çıkmıştır. Formoza'da çıkan "Free China Weekly" adlı gazetenin 12 Temmuz 1964 tarihli sayısında kaynak gösterilmeksizin verilen bilgi, bu mülteci sayısının 500,000 e yaklaşmış olduğunu ortaya koymaktadır.

"Hür Çin Merkez Ajansının 20 Temmuz tarihli haberine bakılırsa, Kızıl Çin hükümeti tarafından askerliğe alınarak eğitime tabi tutulmuş olan Doğu Türkistanlı Türk ve Köknurlu Budist asker ve milisler Çine karşı isyan ederek Sovyet Ortaasyasına geçmişlerdir. Bunların sayısı 40,000 i bulmaktadır.

Bu ilticaları durdurmak maksadıyla Kızıl Çin'in hudud kısmında 25 mil genişliğinde yasak bölge ihdas etmesi ve aldığı diğer tedbirler hiç bir işe yaramamıştır. Öte yandan Sovyetler Doğu Türkistan mültecilerini çok iyi karşılamak ve mümkün olduğu kadar iyi muamele etmek suretiyle bu ilticaları teşvik etmektedir.

Kızıl Çin Türkleri Çöle Sürüyor

Pekin radyosu 17 Temmuzda Pekin'den Doğu Türkistana giden bir muhabirin aşağıdaki raportajını yayınlamıştır:

" Doğu Türkistan'daki Teklemekan çölünün iç kısımlarında bulunan ziraata elverişli el değmemiş sahaların ekin bölgesi haline sokulması için eski zamanlarda ya hiç gayret sarfedilmemiş, yahut ta bazı kısımlarında münferid halde islah çalışmaları yapılmış ise de sağlam esaslara dayanmamış olduğu için iyi netice vermemiştir. Bu işçi kitlesi çöle sevkedilmek suretiyle 1959 dan 1962 sonuna kadar çalıştırılması sonucunda çölün iç kısmında 8 vahe meydana getirilmiştir. Bu vahalarda 26,000 hektar arazi ekine elverişli hale getirilmiştir. 36 köy teşkilatı kurulmuş olup bu köylere Uygurlardan 36,000 kişi yerleştirilmiştir.

Not:

(1. Raportajın geri kalan kısımları bilinen komünist yalan propagandalarından ibarettir. 2. Teklemekan çölünün içini baştan başa gezmiş ve oranın tabii durumunu bizzat incelemiş bir şahıs olarak bu olayı 'Türkleri çöle sürmek suretiyle imha çabası' şeklinde yorumluyorum, çünkü: a- Teklemekan çölü yıl boyunca yağış olmaz; b- Bu çölün iç buzların erime çağı olan Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında büyük taşkınlar halinde gelir. Yılın başka aylarında hiç su bulunmaz. c- Bu çölün iç kısımlarında ziraat vahaları ve meskün yerler meydana getirmek için başlangıcı bilinmiyen zamanlardan beri pek çok emekler sarf edilmiştir. Bu arada sayısız kanallar ve su depoları inşa edilmiştir ki bunlardan bir çoğunun izleri hala mevcuttur. Fakat bu emeklerin neticeleri olan köyler iki üç yıldan fazla yaşayamamış, susuzluk ve kum baskınları ile tekrar çöl haline gelmiş ve oralarda iskan edilen insanların çoğu aclıktan maholmuştur. 500,000 kilometre kare genişliğindeki bu çöl bir türlü sarı kumdan, teşekkül etmiş olup taş ve kireç gibi su ve rüzgara karşı mukavemet gösterebilen maddelerden eser bile yoktur. Sık sık vukubulan kum fırtınaları köyleri ve tarlaları bir kaç saat içerisinde metrelerce kum yığınları altında bırakarak tahribeder. d- Kızıl Çin tarafından meydana getirildiği bildirilen bu vahalar, yurdun meskün bölgelerinden en azı 500 kilometre uzakta olup ulaştırma işi yalnız hayvan sırtında veya yaya insanlar vasıtasıyla mümkündür. Bir kum deryasından ibaret olan bu çölde her hangi bir tekerlekli vasıtanın işliyeceği yolların inşası mümkün değildir.

Mehmet Emin Bugra)

Doğu Türkistan'da Çin'e Karşı Mukavemetler

Hür Çin Merkezi Haber Ajansının verdiği 4 Temmuz 1964 tarihli habere göre, 1963 Hazirandan 1964 Haziranına kadar geçen bir yıl zarfında Doğu Türkistanda Kızıl Çine karşı 800 den fazla silahlı mukavemet vakası kaydedilmiştir. Gene adı geçen ajansa göre, Sovyetler, Doğu Türkistandan iltica eden asker, milis ve sivillerden pek çoğunu yeniden teşkilatlandırmış ve onları kumanda grupları ve diğer vazife grupları şeklinde yetiştirmek üzere eğitimlerine başlanmışlardır.

Kızıl Çin'in Patlattığı Atom Bombası

Bundan bir müddet evvel Pekin'in patlattığı ilk atom bombasına gene Doğu Türkistan sahne olmuştur. Muhtelif ajanlar tarafından verilen habere göre, infilak sahası Lopnur gölünün kuzeyinde olmuştur. Kızıl Çinin bu bölgeye yakın Korla mintikasında atom fabrikası kurmuş olduğu çokdandır tahmin edilmekte idi. Çinin nükleer araştırma merkezi Doğu Türkistanın başkenti Ürünci'dedir.

Ote yandan Paris'te münteşir "La Express" dergisi son zamanlarda U-2 uçaklarının Doğu Türkistanda bir platoniyom imalathanesini keşfetmiş olduklarını yazmıştı.

Kruşçef'den sonru Rus - Çin münasebeti

"News Week" dergisinin son sayılarındaⁿ birinde Kruşçef'den sonru Rus-Çin münasebeti hakkında geniş bir bilgi verilmiştir. Çin Başbakanı Çu En Ley'in Moskova ziyaretinden bir netice çıkmadığı, ortadaki mücadelenin eskisi gibi devam etmekte olduğu anlaşılmaktadır. Bugüne kadar muhtelif ajanslar tarafından verilen haberlerde bu merkezdedir. Esasında Doğu Türkistan için olan Rus-Çin çatışması çok eskidir. Stalin devrinden itibaren başlamıştır. Çünkü Kızıl Çin'in Doğu Türkistandaki icraatı temamiyle Rus manfaati aleyhine inkişaf etmektedir. Üstelik Pekin hükümeti son zamanlarda Batı Türkistanın bazı topraklarına da göz dikmiştir. Kızıl Çinin 1954 senesinden itibaren Doğu Türkistandaki Rus konsolosluklarını, Petrol, Maden işletme ve Teyyare şirketlerini kapatması, ve hükümette yüksek mevkileri işgal eden Rus dostu kimselerin türlü behanelerle görevinden uzaklaştırması Rusların epey canını sıkırmıştı. Ruslara da kapalı tubulan bu ülke atıda Rusya için büyük bir tehlike teşkil edeceğinden bu kerre Ruslar da mukabil harekete geçmiştir. Rus manfaati bahis konusu olduğundan Çin-Rus münasebeti düzelmeyecektir gene eskisi gibi devam edecektir.

Somali İslam Kongresi ve Doğu Türkistan

26 Aralıktan 2 Ocak (1965) tarihine kadar Somali'nin Başkenti Magadişi'de toplanan ve 38 İslam ülkesinin delegeleri katılan 6ncı Dünya İslam Kongresine, Doğu Türkistanın sabık Genel Sekreteri İsa Yusuf Alptekin Bey Doğu Türkistanı temsilen davetli olarak katılmıştır. Kongrede söz almış Doğu Türkistan meselesi üzerinde konuşmuş ve delegelerin dikkatini celbetmiş ve sempatisini kazanmış. Kongreden avdetinde Suudi Arabistana uğramış ve Riyaz'da gedip yeni Melik Emir Faysal'a tebrik etmiştir. Suudi Arabistan ile Türkiyemizin çok sıkı dostluk münasebet kurmasını arzulayan ve senelerdeberi bu uğurda çalışan İsa Alptekin Bey Suudi Arabistanda bulunan 20,000 dan fazla Türkistanlıların arzusuna uyarak bu seneki Şeker bayramını onlarla beraber geçirmek için orada kalmış bulunmaktadır.

Meşhur fıkra yazarı Sayın Ahmet Kabaklı Bey 5 Ocak 1965 tarihli "Tercüman" gazetesinde 'Somali Kongresi' mevzuu altındaki çok kıymetli yazısında Kıbrıs ve Doğu Türkistan ile ilgili olarak şöyle yazıyor: "....6. İslam kongresine, gerçi bizden birisi katıldı. Bu katılan muhterem zat, Doğu Türkistan hükümetinin sabık genel sekreteri İsa Yusuf Alptekin'dir. Alptekin, İstanbul'da yarı aç, yarı tok yaşayan ve çalışan, iki üç dil bilir, gayet değerli, bir idealisttir. Türlü yerlerden arayıp zorla bulduğu imkanlar ile bu kongreye katılmış ve milletimizi yüz akı ile temsil etmiştir. Nitekim:

İslam kongresinde Kıbrıs Rumları ve Makarios aleyhinde sert kararlar alınmasını o muhterem zata borcluyuz. Ama onun asıl davası olan Doğu Türkistanın Kızıl Çin boyunduruğundan kurtulması dileği, bu toplantıda da gündeme alınmamıştır. Oysa bu mesele, en az öbür devletler kadar, hükümetimizi de ilgilendirmelidi. Kaldı ki, Doğu Türkistan bugün Kızıl Çin ile Sovyet Rusya arasında da dikenli bir mesele haline gelmiştir. Hükümetimiz, inanmayı çok arzu ettiğimiz, Sovyet dostluğunu, bu konuda deniyebilirdi. Kızıl Çin, bu en eski Türk ülkesini ilelebed elden çıkarmamak için 3 milyon Çinliyi getirip Doğu Türkistana yerleştirmiş, Türkleri türlü piçimlerde yok etmiş, burayı bir ağır sanayi ve silah deposu haline sokmuştur. Hatta atom denemelerini de orada yapmıştır. Hiç olmazsa, öyle bir ülke ile alakası olduğunu belirtmek, Kıbrıs için İslam aleminin desteğini sağlamak ve İslam dünyası ile maddi, manevi yakınlıklar kurmak bakımından, Somali İslam kongresi, Türkiye hesabına kaçırılmış yeni bir fırsattır."

Afganistan'daki Mülteci Doğu Türkistanlılar

1961 senesi Doğu Türkistandan Afganistana iltica eden 600 e kadar Türkistanlının iskanlı göçmen olarak Türkiye'ye getirilmesi hususunda cemiyetimiz geçen sene hükümetimize müracaatta bulunmuştu. Hükümetimiz müracaatımızı müsbet karşılamış ve yurda getirilmesini .. karara bağlamış ise de, fakat bu iş için geçen senenin budcesine para konulmadığından getirme ve iskan etme işi bu seneye tahir edilmişti. Duyduğumuz habere göre hükümetimiz bu senenin budcesine para konmuş ve buna ait haber Anadolu Ajansı tarafından yayınlanmıştır. Burada 18 Ocak tarihli Akşam gazetesinde basılan bununla ilgili bir haberi aynen yazıyoruz: (Türkistanlılar için ödenek ayrıldı. Karma bütçe komisyonunun öğleden sonraki toplantısında, bir süre önce. Kırmızı Çin'den kaçarak Afganistana iltica eden ve yakında yurdumuza gelmesi beklenen 113 Türkistanlı ailenin yiyecek masrafları ile iskanları için gerekli görülen ödenek, Köyişleri Bakanlığı bütçesine konulmuştur.)

..... Sovyet Rusya ile Milliyetçi Çin

Kabul'daki Doğu Türkistanlı Mülteciler Cemiyetinden bize gelen habere göre, Afganistandaki mültecilerimizi kendi memleketlerine getirmek ve bazı emellerine alet etmek gayesiyle geçen seneden beri türlü teşebbüsata girişmişler. Bu cümleden olarak Taşkent'teki yakın akrabalarından oraya gelmesini teşvik eden mahiyette mektuplar alan Sultan Bek adında bir şahıs, bu teşviklere kapılarak 8 kişilik aile efradıyla Rusya'ya gitmek için Kabul'daki Rus Elçiliğine müracaat etmiş, ve elçilikte kendisine derhal pasaport temin ettikten başka, ayrıca, 8 kişilik uçak bileti vermiştir. Hatta Rus elçisi bizzat hava alanına gelerek mekür aileyi Rusya'ya yolcu etmiştir.

Merhum Mustafa Çokay'ın Anılması

26 Aralık 1964 Cumartesi günü, Ankara Türk Ocaklarının teşebbüsü ile Ocak konferans salonunda, Türkistan Milli Kurtuluş Hareketinin büyük önderi Mustafa Çokay'ın 23 üncü ölüm yıldönümünü anmak üzere, bir ihtifal tertip edilmiştir. Merhum hakkında ilk konuşmayı Türkistan liderlerinden Prof. Dr. Tahir Çağatay yaparak, "Türkistan Milli Kurtuluş hareketinde Mustafa Çokay'ın mevki ve rolü" konusunu etraflı surette incelemiştir. Son olarak da A. Vahap Yurtsever, merhum Mustafa Çokay'ın, Azerbaycan Milli önderi Mehmet Emin Resulzade, İdil-Ural Kurtuluş hareketi öncüsü Ayaz İshakı ve Kırım rehberi Cafer Seyit Ahmet Bey ile birlikte esarete karşı savaşan esir milletler cephesindeki mümtaz rollarını tebarüz ettirmiştir.

Fakir Türkistanlılara yardım

Her sene olduğu gibi bu senede Ramazı Şerif münasebetiyle Cemiyetimiz tarafından yapılan tevessut ve delaletle bazı Türkistan dostu hayırsever zengin müsülman tüccarlar tarafından cemiyetimiz mensubu 200 e yakın fakir Türkistanlılara elbiselik kumaş, makarna, maddi yardım ve diğer gıda maddeleri zekat olarak tevzi edilmiştir.

1. Cemiyetimizin Bülten neşretmekte olduğunu "Türk Kültürü" dergisinden öğrenen bir çok kimseler Türkiye'nin muhtelif şehirlerinden bize mektup yazarak bültenimizi istemektedir. Gösterilen bu yakın ilgiye cemiyetimiz teşekkür eder.

2. Bazı sebeplerle bültenimizin bu sayısı geçikmiş oldu. Okuyucularımızdan özür dileriz. Bundan sonra müntazamen çıkarmaya gayret edeceğiz.

3. Cemiyetimiz Şeker bayramınızı kutlar ve bilvesiyle saygı ve hurmetlerini sunar.

.....